

МСФИ 9: Финансијски инструменти – Специјални прилаз за средства кредитно обезвређена на дан почетног признавања

МСФИ 9 приказује специјална правила за одмеравање резервисања за губитке и признавање прихода од камате у вези са купљеним или створеним кредитно обезвређеним средствима на дан почетног признавања (purchased or originated credit impaired or POCI assets). Финансијском средству је умањена вредност када се деси један или више догађаја који имају штетан утицај на процењене будуће токове готовине тог финансијског средства. Докази да финансијско средство има умањену вредност услед кредита обухватају уочљиве податке о следећим догађајима:

- a) Значајне финансијске тешкоће ентитета или зајмопримца;
- b) Кршење уговора, као што је неиспуњавање обавеза или прекорачење рока доспећа;
- c) Уступци одобрени од зајмодавца (зајмодавац) зајмопримцу, због економских или уговорних разлога који се односе на финансијске тешкоће зајмопримца, повластице зајмопримцу које зајмодавац(и) не би узимао у обзир у неким другим околностима;
- d) Висока вероватноћа банкрота или друге финансијске реорганизације зајмопримаца;
- e) Нестанак активног тржишта за то финансијско средство због финансијских тешкоћа; или
- f) Куповина или стварање финансијског средства по великом попусту који одражава претрпљене кредитне губитке.

Можда неће бити могуће идентификовати појединачно одвојени догађај – уместо тога комбиновани ефекат неколико догађаја је можда узроковао кредитно обезвређење финансијских средстава. МСФИ 9 Додатак А

Интеракција између дефиниција кредитно обезвређено (credit impaired) и наступање статуса неиспуњења обавеза (default)

Дефиниција кредитног обезвређења према МСФИ 9 се може разликовати од ентитетове дефиниције наступања статуса неизмирења обавеза. Међутим, ентитетова дефиниција default треба да буде конзистентна са његовим управљањем кредитним ризиком и треба да уважава квалитативне факторе. На пример, многе финансијске институције примењују дефиниције регулаторних тела, нпр. ону публикувану од Basel Committee on Banking Supervision према којој се сматра да default настаје када није вероватно да ће дужник бити способан да измирује своје обавезе. Процена да ли је дефиниција испуњена може бити засновано на истим критеријима као што су они који се користе да се процени да ли је средство кредитно обезвређено. У овим случајевима средство се сматра да је default када је кредитно обезвређено.

Почетно одмеравање

Приликом почетног признавања POCI средстава не укључују се резервисања за губитке. Уместо тога очекивани кредитни губици током века трајања се инкорпорирају у обрачун ефективне каматне стопе (EIR), видети МСФИ 9 Б 5.4.7

Пример: Почетно признавање РОИС средства

Компанија А купује портфолио кредита са преосталим веком трајања од четири године, што је фер вредност на тај дан. Преостали уговорени новчани токови у време куповине су 1.000 и очекивани новчани токови су приказани у следећој табели. Претпоставка је да ће ови новчани токови бити плаћени на крају године.

Година	1	2	3	4
Очекивани новчани токови	220	220	220	220

EIR је 3,925% обрачуната као интерна стопа приноса (IRR) на иницијалну куповну цену тј. 800 и очекиване новчане токове од наплате.

Приликом почетног признавања имамо следеће књижење.

	Дугује	Потражује
Финансијски пласмани - кредити	800	
Готовина		800

Накнадно одмеравање

Очекивани кредитни губици за РОИС средства се увек одмеравају у износу једнаком очекиваним кредитним губицима током века трајања. Међутим, износ признат као резервисања за губитке за таква средства није укупни износ очекиваних кредитних губитака током века трајања, већ је то кумулативна промена од почетка признавања средства у очекиваним кредитним губицима током века трајања, видети МСФИ 9.5.5 13-14.

Повољне промене у очекиваним кредитним губицима током века трајања се признају као добитак по основу умањења вредности (обезвређења) чак и ако су повољне промене веће од износа претходно признатих губитака по основу умањења вредности, видети МСФИ 9.5.5.14. Ово је различито од решења из МРС 39 где се укидање претходних губитака по основу умањења вредности могло извршити само до износа претходно признатих губитака по основу обезвређења.

Пример: Накнадно одмеравање РОИС средстава – нема промена у очекивањима

У наставку претходног примера претпоставимо да очекивања А о будућим новчаним токовима од портфолиа на крају прве године нису промењена након почетног признавања.

На крају прве године, А обрачунава приходе од камате у износу од 31, применом EIR тј. 3,925% на амортизовану вредност кредита од 800, А прима готовинско плаћање од 220. А има следеће књижење за прву годину.

	Дугује	Потражује
Финансијски пласмани - кредити	31	
Приходи од камата		31
Готовина	220	
Финансијски пласмани - кредити		220

Овај пример илуструје да не постоје губици од умањења вредности или резервисања за губитке у следећим периодима јер се искуства или очекивања о наплати новчаних токова нису променила у односу на почетно признавање.

Пример: Накнадно одмеравање РОИС средстава – позитивне промена у очекивањима

Алтернативно, претпоставимо да се кредитна способност зајмопримаца из портфолиа побољшала на крају прве године, А очекује да наплати следеће новчане токове.

Година	1	2	3	4
Очекивани новчани токови	220	250	250	250

На крају прве године, А је обрачунао приходе од камате у износу од 31, применом EIR тј. 3,925% на амортизовану вредност од 800, и има књижење као и изнад за признате приходе од камате и примљену готовину.

	Дугује	Потражује
Финансијски пласмани - кредити	31	
Приходи од камата		31
Готовина	220	
Финансијски пласмани - кредити		220

Уз то, ревидирани очекивани новчани токови се дисконтују помоћу оригиналне EIR, и резултирајуће повољне промене у очекиваним кредитним губицима током века трајања од 83^(a) се признају као добици од умањења вредности на крају прве године како следи.

	Дугује	Потражује
Резервисања за губитке	83	
Добици од умањења вредности		83

На крају прве године следећа салда су исказана по основу портфолиа кредита у билансу стања:

- Бруто књиговодствена вредност од 611 (почетних 800 плус камата од 31 мање примљена готовина од 220); и
- Резервисања за губитке, почетни салдо од 83.

Напомена

(а) обрачунато као $(30/1,03925) + (30/1,03925^2) + (30/1,03925^3)$.¹

Приредио: Драженко Лукач

¹ Извор: First Impressions: Financial Instruments, September, 2014, KPMG.